У СРПСКОЈ, О КЊИЗИ „НЕЧУЈНА ЗВОНА. ХРИШЋАНСКО НАСЛЕЂЕ КОСМЕТА”

Судбина Христа у постевропској Европи

Има ли истине о Косову и Метохији која већ није речена (и толико пута погажена)? И вреди ли је још једном изрицати, поготову онима који од свега најбоље знају шта о Косову нипошто не смеју да знају? „Има ли утехе у покличу на смрт осуђених? Има ли утехе у стиху: *Немој отићи немо у тамну ноћ*?” Има! Вреди! Мора! Упркос свему! Пред нама је потресна књига о најугроженијим европским вредностима у данашњој Европи. Књига која је мера судбине Христа у постевропској Европи

Пише: Бранислав Матић*

Нема данас међу Србима теме о којој је пре ни теме о којој је теже говорити од Косова и Метохије.

На Косову, том митском пољу метаисторијске судбине свих који су на њега икада призвани, увек се све људско доводило до крајњих консеквенци. Увек се указивало

својим коначним лицем. Све велике речи за које знамо нигде нису звучале громкије и нигде нису биле скупље него на Косову и у Метохији.

Никада о тако крупним стварима нису одлучивали нижи и сумњивији духови него што одлучују данас о Косову и поводом њега.

Никада истина о било чему, па и о Косову, није била јаднија, прогоњенија, релативнија и обесмишљенија.

Да је истина јасна свакоме ко има очи да види и уши да чује, да је истина ту, пред нама, гола на ветрометини, и да никада није била дубља криза смисла борбе за изношење истине, дубоко је био свестан и сада почивши Зоран Богавац, писац капиталне књиге на коју, у овом мору књига, управо скрећемо вашу пажњу. Како нам исповеда у предговору рукописа који је завршио тачно на данашњи дан пре једне године, и два дана пре свог коначног одласка на ону страну ствари, у регистрима светских библиотека набројано је 489 наслова о Косову, на ко зна колико језика.

И пита се: има ли истине о Космету која већ није речена (и толико пута погажена)? И вреди ли је још једном изрицати, поготову онима који од свега најбоље знају шта о Косову нипошто не смеју да знају? „Има ли утехе у покличу на смрт осуђених?" пита се Богавац. „Има ли утехе у стиху: *Немој отићи немо у тамну ноћ*?"

Пита се, каже, с резигнацијом оних који понешто знају, али ништа не могу.

Ипак, уз „удео труда и чуда", одложивши последње питање за сам крај, Зоран Богавац је одлазио и враћао се. Писао.

Зоран Богавац мајстор писања, новинар, уредник, овлаш прикривени песник. Зоран Богавац суптилна душа, истинољубиви човек који се иронијом и сарказмом бранио од неукуса и брутралности света, одагнавао будале и демоне. Он, који никада себи није допустио да се сроза међу оне који „желе да исцрпу тему, а заправо исцрпљују своје слушаоце".

Шта смо добили?

Пред нама ја заиста вредна књига — како каже писац — „о хришћанском наслеђу Косова и Метохије, о духовној, културној и уметничкој баштини коју су Срби оставили хришћанској Европи”.

Пред нама је потресна књига о најугроженијим европским вредностима у данашњој Европи.

Пред нама јесте књига која је збирка докумената, читанка, сликовити пресек кроз националну повест саздану од свих српских Косова, колекција бриљантних прозно-историјских минијатура, али, изнад свега, пред нама је **књига-мера**.

Ова књига је мера судбине Христа у постевропској Европи.

Огањ у којем је, у присуству оних који себе зову међународном заједницом, изгорело преко 150 српских цркава и манастира — од тога 15 споменика прве категорије (сграђених у XIV, XV и XVI веку) и 23 споменика друге категорије — бљештаво је осветлио сва лица данашње Европе, и на Западу, и на Истоку, и у Средишту. Тај огањ није спржио само наше последње погубне илузије него и онај покров пребачен преко тајне слике на тавану Доријана Греја.

Од свих ствари премерених овом књигом, споменућу још само две. „Нечујна звона” доказују да историја Срба и Албанаца никада није била ствар њиховог споразума и суживота — увек је то била „историја у присуству трећег” и увек су интереси „трећег” били пресудни у генерисању српско-албанских сукоба.

Затим, „Нечујна звона” оглашавају да је у самој суштини својој косметски сукоб културолошки, цивилизацијски и вредносни. Сукоб између европског и антиевропског животног концепта и погледа на свет, хришћанског и исламског, непомирљивих тачно

онолико колико су то и вековима пре били.

И, најзад, чак и онима који су дуго одбијали да виде и схвате, „Нечујна звона" показују: сагледана кроз рупу на зиду славнога храма, на зиду где је пре 17. марта 2004. била Богородица Љевишка, судбина Европе није таква да бисмо је могли пожелети својој деци.

За сам крај оставио сам оно последње питање, које је (спасавајући књигу) за крај оставио и Богавац:

„Да ли је тачна тврдња да се свака реч изговорена и написана на земљи чује у читавом космосу, тврдња у коју се још надам, док се друге наде у мени гасе?" **<**

(* Овај текст је заправо беседа изговорена 14. септембра 2007, на XII међународном сајму књига у Бањалуци, на промоцији монографије „Нечујна звона", која ће дан касније добити угледну сајамску награду „Ступље", за чување српске традиције и православне духовности. Издавач књиге је „Принцип Прес" из Београда)